

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районының
Арча шәһәре муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр Советы
422000, Арча ш. Совет майданы, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районының
Арча шәһәре муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр Советы
422000, Арча ш. Совет майданы, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Арча шәһәр Советы
карары

« 28 » сентябрь 2016 ел

№ 41

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре»
муниципаль берәмлегендә гражданның хокукый ижат
инициативасын гамәлгә ашыру тәртибен турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131 номерлы Федераль законның 26 статьясы, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставының 15 статьясы нигезендә Арча шәһәр Советы карар чыгарды:

1. Кушымта нигезендә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә гражданның хокукый ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибен расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннен соң үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге башлыгы урынбасары Р.Р.Мамаделеевага йөкләргә.

«Арча шәһәре» муниципаль
берәмлеге башлыгы,
Арча шәһәр Советы рәисе

И.Г. Нуриев

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре»
муниципаль берәмлегендә гражданнарның хокукый ижат
инициативасын гамәлгә ашыру тәртибе**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. "Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә гражданнарның хокук ижат итү инициативасын гамәлгә ашыруның әлеге тәртибе (алга таба-Тәртип) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясы нигезендә эшләнә һәм хокук инициативасы белән чыгыш ясау юлы белән Россия Федерациясе гражданның жирле үзидарә хокукын гамәлгә ашыруга юнәлдерелде.

1.2. Хокукый инициатива – Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге халкының (алга табамуниципаль берәмлек) жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры Катнашу формасы.

1.3.Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру сайлау хокукына ия гражданнарның инициативалы төркемнәре аша, гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына яисә муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә вазыйфаи затына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

1.4.Хокук бирү инициативасы тәртибендә муниципаль берәмлекнең түбәндәге муниципаль хокукый актлары проектлары каралуга кертелә алмый:

1.4.1. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре срогын вакытыннан алда туктату яки озайту, үз вәкаләтләрен башкаруны туктатып тору, шулай ук муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына вакытыннан алда сайлаулар үткәрү яки әлеге сайлауларны кичектерү турында;

1.4.2.Муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнарының персонал составы турында;

1.4.3.Муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнарына депутатлар һәм вазыйфаи затларны сайлау, әлеге вазыйфаи затларны вазыйфага билгеләү, вазыйфага билгеләп кую һәм вазыйфадан азат итү турында, шулай ук аларны вазыйфага билгеләү һәм вазыйфадан азат итү өчен ризалык бирү турында;

1.4.4.Муниципаль берәмлек бюджетын кабул итү яки үзгәртү, муниципаль берәмлекнең финанс йөкләмәләрен үтәү һәм үзгәртү турында.

1.4.5.Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

2. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча гражданнарның инициативалы төркемен формалаштыру тәртибе

2.1. Гражданнарның хокукый инициативасын (алга таба - гражданнарның инициатива төркеме) гамәлгә ашыру тәртибдә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча гражданнарның инициатив төркемен формалаштыру гражданнарның ихтыяр белдерүе нигездә гамәлгә ашырыла.

Гражданнарның инициативалы төркеме саны сайлау хокукына ия муниципаль берәмлектә яшәүчеләр саныннан кимендә өч процент тәшкит итәргә тиеш. Инициативалы төркем әгъзалары булып Россия Федерациясенәң унсигез яшенә житкән даими яки күбесенчә муниципаль берәмлектә яшәүчә балигъ булган гражданнары тора ала. Муниципаль берәмлектә даими яки күбесенчә яшәүчә чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәләре һәм федераль законнары нигездә хокукларга ия.

Гражданнарның инициативалы төркемен формалаштыру һәм үткәру муниципаль берәмлекнең норматив хокукый актлары нигездә башкарылырга мөмкин. Бу очракта гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибдә кертелә торган муниципаль хокукый акт проектына гражданнарның инициативалы төркемен төзү яки гражданнар конференциясенә делегатлар сайлау турында Карар кабул ителгән гражданнар жыелышларының тиешле рәвештә рәсмиләштерелгән беркетмәләре, шулай ук гражданнарның инициативалы төркемен төзү турындагы мәсьәлә каралачак.

2.2 гражданнарның инициатив төркеме аны булдыру турында Карар кабул ителгәннән бирле барлыкка килгән дип санала. Күрсәтелгән карар гражданнарның инициативалы төркеменәң жыелыш (конференция) беркетмәсе белән рәсмиләштерелә, анда түбәндәге мәгълүматлар күрсәтелә:

2.2.1. Жыелышта (конференциядә) катнашкан муниципаль берәмлектә яшәүчеләр саны;

2.2.2. Гражданнар жыелышын (конференциясен) үткәру датасы һәм урыны;

2.2.3. Жыелышның көн тәртибе (конференция) ;

2.2.4. Гражданнарның хокук ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибдә кертелә торган муниципаль хокукый акт проекты атамасы;

2.2.5. Корреспонденция өчен адрес һәм гражданнарның хокукый инициативасын оештыру һәм эзерләү буенча төркем вәкилләренәң элемтә телефоны;

2.2.6. Гражданнар жыелышы (конференциясе) мәсьәләләре буенча кабул ителгән карарлар.

2.3. Инициативалы гражданнар төркеме жыелышы (конференциясе) беркетмәсенә беркетелә:

2.3.1. Гражданнарның инициатив төркем әгъзалары исемлеге, һәр әгъзага карата фамилиясе, исеме, әтисенәң исеме, туган елы (унсигез яшендә - өстәмә рәвештә туган көне һәм ае), яшәу урыны адресы, яшәу сериясе, номеры һәм датасы, гражданның паспортын алыштыра торган паспорт яки документ, аны биргән органның исеме яки кодын күрсәтеп;

2.3.2.Гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибдә кертелә торган муниципаль хокукый акт проекты.

2.4. Гражданнарның инициативалы төркеме жылышы (конференциясе) гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибдә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты кертүгә бәйле мәсьәләләр буенча мәнфәгатьләр тапшыру өчен ике вәкаләтле вәкилле сайлый ала.

2.5. Гражданнарның инициативалы төркемен төзү турындагы карарны үз эченә алган инициативалы группа жылышының (конференциясенә) беркетмәсе һәр катнашучының фамилиясен, исемен, әтисенәң исемен күрсәтеп, гражданнарның инициатив төркеменәң барлык катнашучылары тарафыннан имзалана.

3. Хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю

3.1. Хокукый инициативаны хуплау өчен муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия муниципаль берәмлектә яшәүчеләрнең 3% тан да ким булмаган, әмма анда яшәүчеләрнең гомуми саныннан өч проценттан да артырак булмаган имзалар жыюга кирәк.

3.2.Имзалар жыю хокукы муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче балигъ булган Россия Федерациясенәң гражданинына бирелә.

3.3. Гражданнарның хокукый инициативасын яклап имзалар жыю вакыты инициатив төркем теркәлгән көннән башлана һәм ике айдан артып китә алмый.

3.4.Хокукый инициативаны яклап имзалар әлеге Тәртипкә кушымта нигезендә, аларны әлеге Тәртипкә кушымта буенча имза кәгазьләренә кертү юлы белән жыела, аларда муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы каравына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проекты формулировкасы бар. Имзалар жыючы зат күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проектының текстын имза салучы затлар таләбе буенча тапшырырга тиеш.

3.5.Муниципаль берәмлектә яшәүче үз имзасын имзалап, анда үзенәң фамилиясен, исемен, әтисенәң исемен, елын, айын һәм туган көнен, яшәу урыны адресын, паспортның яисә аны алмаштыручы документның сериясен һәм номерын, шулай ук имза салу датасын күрсәтә. Язылу таблицасы паспорт мәгълүматларын һәм яшәу урынын күрсәтүче инициатив төркем әгъзасы тарафыннан раслана.

Эш урыннарында, процесста һәм хезмәт хақы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр бирү урыннарында имзалар жыю тыела. Язылу кәгазенә кул куйган өчен бүләкләү рәхсәт ителми. Күрсәтелгән тьюларны бозу жыелган имзаларны яраксыз дип тану өчен нигез булып тора.

3.6.Имза жыю белән бәйле чыгымнарны инициатив төркем йөртә.

3.7. Муниципаль берәмлекнең һәр кешесе хокук инициативасын яклап имзалар жыю турында белгәннән соң гамәлдәге законнар нигезендә Хокукый

инициативага ярдәм итү яисә каршы килү өчен каршылыксыз агитация хокукына ия.

4. Гражданнарның хокук ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектына карау

4.1. Гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнарның инициативалы төркеме муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органына яисә муниципаль берәмлекнең вазыйфаи затына гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү компетенциясенә керә торган түбәндәге документларны кертә::

4.1.1.Гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән, гражданнар жыелышында (конференциясендә) расланган муниципаль хокукый акт проекты;

4.1.2.Гражданнарның хокук ижат итү инициативасын, аның максатларын һәм төп нигезләмәләрен гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый актын кабул итү кирәклеген нигезләүне үз эченә алган аңлатма язмасы;

4.1.3.Финанс-икътисады нигезләү (муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проектына гамәлгә ашыру тәртибендә гамәлгә ашыру финанс чыгымнарын таләп итә торган гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән очракта);

4.4.4. Гражданнарның инициативалы төркеме жыелышы беркетмәләре: гражданнарның инициативалы төркемен төзү яки гражданнарның инициативалы төркемен төзү турында Карар кабул ителгән конференциядә катнашу өчен делегатлар сайлау турында Карар кабул ителгән гражданнар жыелышы беркетмәсе, шулай ук тиешле карарлар кабул ителгән конференция беркетмәсе;

4.4.5.Гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын карау процессында гражданнарның инициативалы төркемен тәкъдим итәргә вәкаләтле затлар күрсәтеләргә тиеш булган озату хаты, шул исәптән муниципаль берәмлекнең кертелә торган муниципаль хокукый акты проекты буенча докладчы, гражданнарның инициатива төркеменә вәкаләтле вәкилләре арасынан гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә;

4.4.6.Имзалар жыю нәтижеләре турында инициатив төркемнең йомгаклау протоколы, анда жылган имзаларның гомуми саны, шулай ук Номерланган һәм ташланган язылу таблицалары күрсәтелә.

4.5.Жирле үзидарә органнары күрсәтелгән органнарның инициатив төркем документларын алганнан соң 10 көн эчендә инициатив төркем вәкиле катнашында язылу кәгазьләренә дөреслеген һәм андагы мәгълүматларның дөреслеген тикшерү үткәрелә.

4.6. Яраксыз дип санала:

4.6.1.Имзалар жыю көненә имза алу хокукы булмаган затларның имзалары һәм мәгълүматлар язылу битендә дөреслеккә туры килми дип күрсәткән катнашучыларның имзалары;

4.6.2. Әлеге мәғлұматларны бертөрле кабул итүгә комачауламаган кыскартулардан тыш, кушымтада күрсәтелгән барлык мәғлұматларны күрсәтмичә яисә әлеге белешмәләрне тулы булмаган яки кыскартылмыйча күрсәтелгән имзалар;

4.6.3. Имзалар жыю инициатив төркемен теркәү көненә кадәр жыелган имзалар;

4.6.4. Хезмәт хақы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр биргәндә эш урынында жыю нигезендә гамәлдә түгел дип танылган имзалар;

4.6.5. Катнашучыларның имзалары, алар турында язылу кәгазенә нурукописный ысулы яки карандаш белән кертелгән;

4.6.6. Язылу кәгазендәге барлык имзалар, имза жыючы зат турында мәғлұматлар булмаган очракта, имзаларны жыючы затның үз кулы белән кертелмәгән, яисә имзаларны жыю инициатив төркеменәң вәкаләтле вәкиле таныкланмаган булса, яисә бу имза дәрәс булмаган очракта;

4.6.7. Язылу кәгазенә кул куйган катнашучы турындагы мәғлұматларның үзләренә дә, имзалар жыйган Зат тарафыннан да кертелмәве ачыкланган ялган имзалар, яғни имзалар.

4.7. Имансызлар саналалар:

4.7.1. Төрле затлар исеменнән яки бер кеше исеменнән бүтән кеше исеменнән ясалган имзалар мондый имзалар комиссия тарафыннан эшкә жәлеп ителгән экспертның язма нәтижәсе нигезендә дәрәс түгел дип таныла;

4.7.2. Әгәр дә бер үк кешенәң берничә имзасы тикшерелсә, бер имза гына исәпкә алына.

4.8. Имзалар жыюда мәжбүри куллану турында белешмәләр ачыкланган очракта, шулай ук кул кую кәгазьләрендә фальсификация фактлары ачыкланган очракта, муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнары хокук инициативасын карамаска хокуклы.

4.9. Инициатив төркем вәкилләре законнарда билгеләнгән тәртиптә, имзаларның хокукый инициативасын яклап жыелган тикшерү нәтижәләренә шикаят бирергә хокуклы.

4.10. Гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә муниципаль берәмлекнең вазыйфаи заты тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш, алар компетенциясенә гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә.

4.11. Жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) бурычлы:

4.11.1. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектына хокукый экспертизаны тәэмин итәргә, ә кирәк булганда - финанс-икътисадый нигезләмәне (әгәр әлеге муниципаль хокукый актны гамәлгә ашыру өстәмә матди яисә башка чыгымнар таләп итсә), муниципаль хокукый актлар исеMLEген, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проектына кабул итүне, үзгәртүне яисә тулыландыруны таләп итә

торган муниципаль хокукый актлар исемлеген, шулай ук башка белешмә материалларны эзерләүне тәмин итәргә;

4.11.2.Экспертиза нәтижәләре һәм хокук инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың карау белән бәйлә башка мәсьәләләр буенча инициативалы төркем вәкилләренә тулы мәгълүмат бирергә;

4.11.3.Хокук инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың кертү көненнән бер айдан да соңга калмыйча карау һәм аның буенча карар кабул итү.

4.12. Тикшерү барышында тиешле орган (вазыйфаи зат) инициатива төркеме вәкилләреннән өстәмә мәгълүмат, кирәкле аңлатмалар соратып алырга хокуклы.

4.13. Редакция, Стилистика һәм башка кисәтүләргә ачыклаганда яисә хокук ижат итү инициативасыннан килеп чыга торган муниципаль хокукый акт проектың эшләү кирәк булганда, жирле үзидарәнең тиешле органы (вазыйфаи заты) инициатив төркем вәкилләрен мондый искәртмәләргә бетерүдә яки мондый актларны эшләүдә катнашырга чакырырга хокуклы.

4.14.Гражданнарның инициативалы төркеме вәкилләре Арча шәһәре Советы утырышында катнашырга хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән карар проектың карала һәм әлегә мәсьәлә буенча доклад белән чыгыш ясарга хокуклы.

4.15. Жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) инициативалы төркем вәкилләренә хокук инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың караганда үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

4.16. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) түбәндәге карарлар кабул итәргә мөмкин:

4.16.1.Проектны тулаем кабул итү;

4.16.2.Проектны кире кагу сәбәпләрен бәхәсләшәп;

4.16.3.Проектны өстәмә бәйсез экспертизага жибергез.

4.17.Жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) хокук инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың караудан баш тартырга яки аны максатка ярашлы булмаган сәбәпләр аркасында кире кагарга хокуклы түгел.

4.18.Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органының (вазыйфаи затының) тискәре карары булган очракта, инициатив төркемгә жиде эш көне эчендә тиешле муниципаль хокукый актны кабул итүдән баш тартуны язма нигезләү бирелә.

4.19.Гражданнарның хокукый ижат итү инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектың карау нәтижәләре буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә басылып чыгарга һәм язмага, аны керткән гражданнар инициативасы төркеменә житкерелергә тиеш.

4.20.Жирле үзидарә органы (вазыйфаи зат) карарына шикаять бирү федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

4.21.Хокук бирү инициативасын гамәлгә ашыруга каршы килгән очракта инициатив төркем судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Имзалар кәгазе

Без, имзалаучылар, инициатив төркемнең түбәндәге муниципаль хокукый акты проектын хуплыйбыз (№ _____)

(хокук инициативасы формулировкасы)

№	Фамилия, исем атасының исеме	Туган көне	Яшәү адресы	Паспорты	Имза датасы	имза

Язылу битен ышандырам:

(фамилия, исем, әтисенең исеме, яшәү урыны, серия

һәм паспорт номеры яки аны алыштыручы документ вәкаләтле

инициатив төркем вәкиле)

(имза һәм дата)